

Procesbevillingsnævnets tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser i civile sager

Af Mads Østergaard fuldmægtig i Procesbevillingsnævnet, og højesteretsdommer Jørgen Nørgaard, tidligere formand for Procesbevillingsnævnet

Procesbevillingsnævnet har i 2000 og 2001 behandlet 64 ansøgninger om tilladelse til appel til Højesteret af afgørelser om sagsomkostninger i civile sager. I 24 tilfælde har nævnet meddelt tilladelse til appel. Kun et fåtal af de senere højesteretsafgørelser er blevet offentliggjort. På denne baggrund vil de sagsomkostningsafgørelser, hvori Procesbevillingsnævnet i 2000 og 2001 har meddelt tilladelse til appel til Højesteret, blive gennemgået i det følgende.

1. Hjemmelsgrundlaget

Efter retsplejelovens § 368, stk. 5, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til særskilt anke til Højesteret af blandt andet bestemmelser om sagsomkostninger i domme, der er afsagt af en landsret eller af Sø- og Handelsretten. Ansøgningsfristen er 8 uger regnet fra dommens afsigelse. Betingelsen for at opnå tilladelse er, at afgørelsen er af principiel karakter, jf. henvisningen til retsplejelovens § 371.

Efter retsplejelovens § 392, stk. 2, kan Procesbevillingsnævnet meddele tilladelse til kære til Højesteret af blandt andet sagsomkostningsafgørelser (truffet af en landsret eller af Sø- og Handelsretten), som ikke er omfattet af retsplejelovens § 368, stk. 5. Ansøgningsfristen er 2 uger regnet fra det tidspunkt, afgørelsen er truffet. Betingelsen for at opnå tilladelse er som i retsplejelovens § 368, stk. 5, at afgørelsen er af principiel karakter. Omfattet af bestemmelsen er blandt andet afgørelser om sagsomkostninger, der træffes i forbindelse med forlig, og når en sag i øvrigt hæves.

2. Principiel-kriteriet

Principiel-kriteriet går igen i de fleste af de bestemmelser i retsplejeloven, efter hvilke det er overladt til Procesbevillingsnævnet at træffe afgørelse om, hvorvidt appel bør tillades, enten som det eneste afgørende kriterium eller sammen med det alternative kriterium »særlige grunde«. [1]

Ole Dybdahl, tidligere sekretariatschef i Procesbevillingsnævnet, og Hans Kardel, tidligere formand for Procesbevillingsnævnet, udgav i 1998 bogen »Procesbevillinger«. Bogen indeholder en detaljeret beskrivelse af Procesbevillingsnævnets virksomhed, herunder en indgående analyse af principiel-kriteriet på baggrund af forarbejder og daværende nævnspraksis. Om formålet med kriteriet anfører forfatterne på s. 43:

»Det er væsentligt at fastslå, at Højesterets opgave er at sikre retsheden og at træffe afgørelse i sager, som rejser spørgsmål af generel betydning for rets anvendelsen og retsudviklingen eller i øvrigt er af væsentlig samfundsmæssig rækkevidde. Den øverste domstols ressourcer må derfor som udgangspunkt ikke benyttes til at behandle sager, hvis udfald i det væsentlige afhænger af bevismæssige vurderinger, eller som angår rets anvendelsen på områder, hvor de principielle retsspørgsmål allerede er afklarede. Dette er i overensstemmelse med Højesterets høringsudtalelse af 22. juni 1994. . . (Højesterets hørings svar af 22. juni 1994 i anledning af betænkning 1260/1993 om et procesbevillingsnævn), og advokat Karen Dyekjær-Hansens håndfaste udmelding i Lov & Ret 1992, nr. 2, side 6: »Det afgørende er alene, om sagen er principiel - dvs. om sagen kan tænkes at få betydning for andre. Med et sådant kriterium er det klart, at det ikke er hensynet til parterne, der begrunder bevillingen, snarere er det hensynet til retsudviklingen.«

Hvis spørgsmålet om tilladelse til appel til Højesteret af sagsomkostningsafgørelser skal vurderes i lyset af det anførte, må den umiddelbare

konklusion være, at denne type afgørelser kun sjældent vil opfylde principiel-kriteriet, fordi principperne med hensyn til fastsættelse af

<492>

sagsomkostninger i vidt omfang er fastlagt, og fordi en fravigelse af principperne ofte vil bero på konkrete omstændigheder.

Allerede det forhold, at der i 2000 og 2001 blev meddelt 24 bevillinger ud af 64 ansøgninger om appel, antyder imidlertid, at Procesbevillingsnævnets praksis ikke er så restriktiv, som den umiddelbare konklusion lægger op til.

Om sagsomkostningsafgørelser i relation til principiel-kriteriet anfører Dybdahl og Kardel følgende på s. 51 i »Procesbevillinger«:

»På et enkelt område kan det være rimeligt at sætte sig ud over principiel-kriteriet og meddele bevillinger til appel af afgørelser, der »bare« er forkerte. Dette gælder afgørelser, hvori landsretterne har pålagt den »forkerte« part at betale sagsomkostninger, pålagt sagsomkostninger med et beløb, der kun kan forklares ud fra en regne- eller skrivefejl (og som ikke kan berigtiges i medfør af retsplejelovens § 221), eller som ikke kan forklares ud fra de principper, som normalt anvendes ved sagsomkostningsfastsættelse.«

Forfatterens konklusioner fra 1998 bygger af naturlige årsager på en sparsom nævnspraksis. [2]

Afslutningsvis konkluderer forfatterne, at »bortset fra disse situationer vil der ofte blive meddelt afslag på ansøgninger om tilladelser til kære af sagsomkostningsafgørelser, idet sådanne afgørelser kun sjældent vil være principielle.«

I det følgende gennemgås de 24 sager, hvor Procesbevillingsnævnet i 2000 og 2001 meddelte tilladelse til appel til Højesteret - dog med en enkelt undtagelse (PBN 2001-22-0086 og 2001-22-0041), hvor en meddelt tilladelse til en part til særskilt anke af landsrettens sagsomkostningsafgørelse alene beroede på, at den blev meddelt i tilknytning til, at der blev meddelt den anden part tilladelse til anke af den materielle afgørelse. Under gennemgangen omtales også, hvad Højesteret næde frem til vedrørende sagsomkostningsspørgsmålet - hvorved bemærkes, at kun to sager »bortfaldt« ved forlig.

3. Gennemgang af praksis

Som det vil fremgå af gennemgangen, udspringer sagsomkostningsafgørelserne af materielt vidt forskellige »hovedsager«, og spørgsmålene om sagsomkostninger er meget forskellige. Afgørelserne er i videst muligt omfang søgt kategoriseret efter, hvilken type sag den enkelte sagsomkostningsafgørelse relaterer sig til.

3.1 Social pension

3.1.1 (PBN 2000-22-1824)

I en førtidspensionssag, der var færdigforberedt, ændrede det sagsøgte revaliderings- og pensionsnævn ca. 3 uger før domsforhandlingen sin afgørelse og tog bekræftende til genmæle. Sagsøgeren hævdede sagen, og landsretten fastsatte sagsomkostningerne til 12.000 kr. - svarende til 2/3 af proceduretaksten af den opgjorte sagsværdi på ca.

109.000 kr. Sagsøgeren søgte tilladelse til at kære landsrettens beslutning til Højesteret, idet hendes advokat oplyste at have haft et tidsforbrug på ikke under 28 timer. Procesbevillingsnævnet meddelte sagsøgeren kæretilladelse. I forbindelse med kæremålets fremsendelse til Højesteret udtalte landsretten, at såfremt landsretten havde været bekendt med oplysningen om tidsforbruget, ville man have fastsat sagsomkostningsbeløbet højere. Højesteret forhøjede efter udfaldet af sagen og sagens karakter sagsomkostningsbeløbet til 25.000 kr.

Vestre Landsrets beslutning af 26. april 2000 (8. afdeling, B-1828-98).

Højesterets kendelse af 8. november 2000 (464/2000).

3.1.2 (PBN 2000-22-2087)

Sagsøger anlagde sag mod Den Sociale Ankestyrelse med påstand om, at ankestyrelsen skulle tilpligtes at anerkende, at sagsøger fra den 1. juni 1995 havde været berettiget til mellemste førtidspension, subsidiært fra en senere dato. Sagsøger betalte 1.920 kr. i retsafgift. I svarskriftet tog ankestyrelsen bekræftende til genmæle, dog således at sagsøger alene var berettiget til mellemste førtidspension fra den 1. oktober 1996. Sagen blev herefter hævet som forliget, og det blev overladt til landsretten at træffe afgørelse om fastsættelse af sagens omkostninger. Landsretten fastsatte sagsomkostningerne til 3.000 kr. - hvilket var under 1/5 af proceduretaksten af den opgjorte sagsværdi på ca. 77.000 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte sagsøgeren tilladelse til kære af landsrettens beslutning om sagsomkostninger til Højesteret. I sin fremsendelsesskrivelse til Højesteret oplyste landsretten, at man ved en fejl ikke ved omkostningsfastsættelsen havde taget højde for den betalte retsafgift, og at sagsomkostningerne i øvrigt var fastsat med udgangspunkt i inkassosalæret. Højesteret fastsatte under hensyn til sagens karakter, herunder den betalte retsafgift, sagsomkostningerne til 12.000 kr.

Vestre Landsrets beslutning af 16. november 2000 (8. afdeling, B-0634-00).

Højesterets kendelse af 19. juni 2001 (76/2001).

<493>

3.1.3 (PBN 2001-22-0249)

Pensionsansøger P anlagde sag mod et statsamt S, efter at henholdsvis kommunen og S havde afslået at tilkende P sygdomsbetinget førtidspension. P påstod S dømt til at anerkende, at P's erhvervsevne var nedsat med 2/3, og at P derfor var berettiget til mellemste førtidspension fra ansøgningstidspunktet. I forbindelse med sagsanlægget indbetalte P 500 kr. i retsafgift. S begærede sagen henvist til landsretten, hvilket byretten imødekom. Landsretten opkrævede yderligere 7.580 kr. i retsafgift, idet landsretten fandt, at sagen kunne opgøres til en økonomisk værdi, nemlig 713.880 kr. Under sagens forberedelse udarbejdede P's advokat stævning, replik samt et processkrift. Endvidere udarbejdede advokaten et supplerende spørgeskema i forbindelse med sagens forelæggelse for Retslægerådet. 2 måneder før den berammede domsforhandling - efter at sagens forberedelse stort set var tilendebragt - fremsatte S et forligsforslag, der i det væsentligste imødekom P's påstand. P accepterede det fremsatte forligstilbud, og parterne overlod det til landsretten at træffe afgørelse om sagens omkostninger. P's advokat havde opgjort sit tidsforbrug på retssagen til godt 32 timer. Landsretten tilkendte P 15.000 kr. inkl. retsafgift på i alt 8.080 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte P tilladelse til kære til Højesteret. Efter en samlet vurdering af sagens karakter og det med sagen forbundne arbejde samt henset til den betalte retsafgift forhøjede Højesteret sagsomkostningerne til i alt 30.000 kr.

Vestre Landsrets afgørelse af 8. august 2001 (B-1767-99).

Højesterets kendelse af 18. oktober 2001 (418/2001).

3.1.4 (PBN 2001-22-0289)

I en sag, hvor A havde fri proces, og hvor byretten fandt A berettiget til mellemste førtidspension, blev Det Sociale Nævn tilpligtet at betale

50.000 kr. i sagsomkostninger til A. A's beskikkede advokat blev tilkendt et salær på 50.000 kr. Det Sociale Nævn indbragte omkostningsafgørelsen for landsretten, der nedsatte sagsomkostningerne til 15.000 kr., under henvisning til at man i en sag som denne burde tage udgangspunkt i sagsgenstandens størrelse. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret bemærkede, at der ved fastsættelse af omkostningsbeløbet skal tages udgangspunkt i sagens værdi, idet der dog også skal lægges vægt på sagens karakter og forbedrelsens omfang. Henset til at A's advokat havde haft et betydeligt og nødvendigt arbejde med sagen, fandt Højesteret det velbegrundet at forhøje omkostningsbeløbet skønsmæssigt til 35.000 kr.

Københavns Byrets dom af 17. juli 2001 (BS 3C-372/2000).

Østre Landsrets kendelse af 4. september 2001 (22. afdeling, B-2322-01).

Højesterets kendelse af 19. december 2001 (499/2001).

3.2 Selskabstømmersager

3.2.1 (PBN 2000-22-1983)

I en selskabstømmersag havde et konkursbo i december 1996 for landsretten udtaget stævning mod sælgerne af selskabet og køberens pengeinstitut med endelig påstand om, at de sagsøgte tilpligtedes at betale 677.160 kr. Banken havde adciteret sælgerne tillige med en advokat og en revisor med påstand om friholdelse. I december 1999 hævdede konkursboet hovedsagen over for sælgerne, og landsretten blev anmodet om at fastsætte sagsomkostninger i forholdet mellem disse parter. I maj 2000 betalte banken det fulde påstævnte beløb. Sagen blev herefter i juni 2000 hævet over for banken, og det blev overladt til landsretten at fastsætte sagsomkostninger. Adcitationssagen blev også hævet, og sælgerne accepterede i denne sag at afholde egne udgifter. Ved landsrettens fastsættelse af sagsomkostninger i hovedsagen bestemtes, at sælgerne og banken in solidum skulle betale 40.000 til konkursboet, således at sælgerne i det indbyrdes forhold mellem dem og banken skulle bære 32.000 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte sælgerne tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret ændrede sagsomkostningsafgørelsen, bl.a. under henvisning til at det måtte lægges til grund, at sælgerne ikke havde deltaget i bankens betaling. Konkursboet blev pålagt at betale 30.000 kr. i sagsomkostninger til sælgerne.

Østre Landsrets beslutning af 4. september 2000 (19. afdeling, B-3304-96).

Højesterets kendelse af 9. januar 2001 (505/2000).

3.2.2 (PBN 2000-22-2019)

I en selskabstømmersag havde et konkursbo i 1997 udtaget stævning mod sælgeren af selskabet og køberens pengeinstitut med påstand om, at de sagsøgte tilpligtedes at betale 1.107.440 kr. Sælgeren adciterede i 1998 sin advokat og revisor med påstand om friholdelse. I efteråret 2000 blev sagerne forliget, således at sælger og bank i hovedsagen tog bekræftende til genmæle over for konkursboets påstand om betaling af 1.107.440 kr.; i det indbyrdes forhold skulle sælger betale 954.494,50 kr. og banken 152.945,50 kr. I adcitationssagen skulle revisor og advokat ifølge forliget hver betale 76.472,75 kr. til sælger. Det blev overladt til landsretten at træffe

<494>

afgørelse om sagsomkostningerne. Sælger, revisor og advokat havde for landsretten gjort gældende, at omkostningsfastsættelsen skulle ske i henhold til den såkaldte Thrane-dom (U 2000.364 H), hvorefter bl.a. de to adciterede skulle friholde sælger for en del af de sælger i hovedsagen pålagte sagsomkostninger. Ved landsrettens fastsættelse af sagsomkostninger i hovedsagen bestemtes, at sælgeren og banken in solidum skulle betale 50.000 kr. til konkursboet. I det indbyrdes forhold skulle sælgeren bære 40.000 kr. og banken 10.000 kr. Herudover skulle ingen af parterne betale sagsomkostninger til nogen anden part. Procesbevillingsnævnet meddelte sælgeren tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens sagsomkostningsafgørelse i *adcitationssagen*. Kæremålet blev efterfølgende hævet som forliget.

Vestre Landsrets beslutning af 29. september 2000 (8. afdeling, B-1196-97 og B-0205-98).

3.2.3 (PBN 2000-22-2086)

En selskabstømmersag blev, efter sagsforberedelsen var afsluttet, forliget i overensstemmelse med stævningspåstanden på i alt 46.840.288 kr. Skatteministeriet hævdede herefter hovedsagen, og landsretten blev anmodet om at fastsætte sagsomkostninger. I den forbindelse anførte Skatteministeriet bl.a., at man havde betalt retsafgift med i alt 562.620 kr. Landsretten tilkendte herefter Skatteministeriet 500.000 kr. i sagsomkostninger med bemærkning om, at man ved fastsættelsen af sagsomkostningsbeløbet havde foretaget en samlet vurdering af sagens værdi og karakter samt forberedelsens omfang. Procesbevillingsnævnet meddelte Skatteministeriet tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret forhøjede det af landsretten fastsatte omkostningsbeløb til 1.200.000 kr., således at retsafgiften samt et passende advokatsalær skulle dækkes af de indkærede. Ved vurderingen af advokatsalæret tog Højesteret udgangspunkt i sagens værdi, samtidig med at der blev taget hensyn til sagens karakter og forberedelsens omfang.

Østre Landsrets beslutning af 22. november 2000 (13. afdeling, B-0546-97).

Højesterets kendelse af 8. august 2001 (70/2001).

3.2.4 (PBN 1999-22-1564)

I en sag om selskabstømning udtog et konkursbo i marts 1997 stævning mod sælgeren af et overskudsselskab og mod et pengeinstitut. Ved skrivelse af 6. oktober 1999 til boets advokat tog sælgeren bekræftende til genmæle over for de af konkursboet nedlagte påstande. Det anførtes i skrivelsen, at det blev overladt til landsretten med sædvanlig kære adgang at træffe bestemmelse om sagsomkostninger. I en skrivelse af 14. oktober 1999 fra konkursboets advokat til landsretten meddeltes, at sælgeren havde taget bekræftende til genmæle, og at det herefter blev overladt til landsretten at træffe bestemmelse om sagens omkostninger. Landsretten bestemte, at hver part skulle bære egne omkostninger. Procesbevillingsnævnet meddelte konkursboet tilladelse til at kære til Højesteret. Landsretten udtalte i forbindelse med kære målet bl.a., at man havde fået det indtryk, at sagsomkostningsspørgsmålet var løst forligsmæssigt mellem samtlige sagens parter. Højesteret bemærkede, at det måtte lægges til grund, at der ikke mellem kæresagens parter var indgået aftale om, at hver part skulle bære egne sagsomkostninger, og at afgørelsen således beroede på en misforståelse. Sagsomkostningerne fastsattes til 350.000 kr.

Østre Landsrets beslutning af 1. november 1999 (17. afdeling, B-0820-97).

U 2000.1299 H.

3.3 Fast ejendom

3.3.1 (PBN 2000-22-1984)

Sagsomkostninger, når sagen forliges på det, som sagsøgte har tilbudt forud for sagsanlæg.

En husejer fik i 1987-88 oplagt et nyt tag bestående af eternitplader. I 1994 reklamerede husejeren over for producenten over mangler ved taget. Producenten, der afviste at være erstatningsansvarlig, tilbød i 1994 husejeren kulancemæssigt at levere 400 nye tagplader svarende til et nyt tag. Husejeren afslog tilbuddet og anlagde i 1997 - ligesom mange andre husejere - retssag mod producenten. Under byrettens behandling af sagen blev der afholdt syn og skøn, og husejeren nedlagde herefter endelig påstand om betaling af 83.750 kr. i erstatning. Efterfølgende blev sagen forliget i byretten, hvorefter producenten til fuld og endelig afgørelse skulle levere 400 stk. tagplader til husejeren. Parterne overlod det til byretten at træffe afgørelse om sagsomkostningerne. Byretten besluttede at pålægge producenten at betale 29.310 kr. i sagsomkostninger til Statskassen (husejeren havde fri proces). Producenten kærede byrettens sagsomkostningsafgørelse til landsretten. Byretten gjorde i sin fremsendelsesskrivelse opmærksom på, at byretten ikke forinden sagsomkostningsafgørelsen var blevet gjort bekendt med

producentens forligstilbud fra 1994. Under landsrettens behandling af sagen gjorde producenten gældende, at byrettens afgørelse var i strid med en kendelse afsagt af Højesteret, refereret i U 1997.1317. Omstændighederne i denne var i det væsentligste de samme som i den foreliggende sag, bortset fra at der ikke havde været afholdt syn og skøn i den

<495>

tidligere sag, da denne blev forliget. Højesteret havde i den pågældende sag pålagt husejeren at betale sagsomkostninger til producenten og henvist til princippet i retsplejelovens § 312, stk. 5. I den foreliggende sag ophævede landsretten sagsomkostningerne og henviste til, at det indgåede forlig svarede til, hvad producenten inden sagsanlægget havde tilbudt husejeren, samt til sagens forløb og det oplyste om syn og skøn. Procesbevillingsnævnet meddelte producenten tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret ændrede landsrettens afgørelse og pålagde statskassen at betale 4.000 kr. i sagsomkostninger til producenten. Som begrundelse for resultatet henviste Højesteret til de samme grunde, som var anført i U 1997.1317 H.

Københavns Byrets beslutning af 12. juli 2000 (afdeling 4E, 3100/1997).

Østre Landsrets kendelse af 4. september 2000 (3. afdeling, B-2198-00).

Højesterets kendelse af 25. januar 2001 (588/2000).

3.3.2 (PBN 2000-22-1899)

Sagsomkostningsafgørelse i en sag om mangler ved fast ejendom, hvor landsretten i modsætning til byretten frifandt sælger, men stadfæstede byrettens afgørelse om at ophæve omkostningerne for byretten.

I en sag om mangler ved fast ejendom, hvor påstanden lød på 99.000 kr., fik køberne, der havde fri proces, i byretten medhold i, at ejendommen led af mangler, og fik et forholdsmæssigt afslag i købesummen på 40.000 kr. På baggrund af sagens resultat ophævede byretten sagsomkostningerne. Sælgeren ankede byrettens dom til landsretten. Parterne gentog i det væsentligste deres procedure for byretten, og bevisførelsen var i store træk den samme. Landsretten frifandt sælgeren, men fastholdt byrettens sagsomkostningsafgørelse uden at begrunde dette nærmere. Endvidere bestemte landsretten, at købernes retshjælpsforsikringsselskab, subsidiært statskassen, skulle betale 15.000 kr. i sagsomkostninger for landsretten til sælgeren. Procesbevillingsnævnet meddelte sælgeren tilladelse til anke til Højesteret af landsrettens sagsomkostningsafgørelse. Højesteret fandt ikke grundlag for at fravige udgangspunktet om, at den tabende part er pligtig til at erstatte modparten de ham ved retssagen påførte udgifter, når der ved anke var opnået forandring af den faldne dom, jf. retsplejelovens § 318, jf. § 312, stk. 1. På den baggrund tilkendte Højesteret sælgeren 15.000 i sagsomkostninger for byretten.

Retten i Frederikssunds dom af 27. juli 1998 (BS 353796).

Østre Landsrets dom af 20. juni 2000 (1. afdeling, B-2323-98)

Højesterets kendelse af 4. juli 2001 (492/2000).

3.3.3 (PBN 2001-22-0036)

Sagsomkostninger til skønsindstævnte i anledning af skønsforretning uden retssag, jf. retsplejelovens 343, stk. 3?

I marts 2000 købte K en fast ejendom af S med overtagelsesdag den 15. maj 2000. I den anledning blev der udarbejdet en tilstandsrapport af firmaet B. Forud for overtagelsesdagen fik K udleveret nøglerne til ejendommen. Da K fjernede gulvtæpperne i ejendommen, fik K mistanke om, at trægulvene var angrebet af råd. Umiddelbart herefter holdt man et møde på ejendommen, hvor en tømrermester T konstaterede, at trægulvene i væsentlig grad var angrebet af råd. S kunne ikke anerkende noget ansvar for rådgangrene på gulvene, og ville derfor ikke dække omkostningerne ved udskiftning af gulvene. Da T oplyste, at samtlige ejendommens gulve straks skulle udskiftes, og da K ikke kunne bo i ejendommen under udskiftningen, anmodede K umiddelbart efter mødet byretten om isoleret bevisoptagelse i form af syn og skøn.

De skønsindstævnte var både S og B. Af den senere udarbejdede skønserklæring fremgik, at skønsmanden havde konstateret rådgreb bl.a. i gulvkonstruktionen i ejendommen, og at disse forhold var til stede på overtagelsesdagen. Skønsmanden kunne ikke udelukke, at ejendommen var behæftet med mangler, der kunne begrunde et ansvar over for B, hvis betingelserne herfor i øvrigt var opfyldt. I august 2000 anmodede B - for det tilfælde, at K ikke agtede at videreføre sagen mod B - om at blive tillagt sagsomkostninger, jf. retsplejelovens § 343, stk. 3. I april 2001 anlagde K sag mod S - og altså ikke mod B - da S efter skønserklæringens fremkomst fortsat ikke ønskede at anerkende erstatningspligten. Byretten afslog at tillægge B sagsomkostninger, da skønsmanden havde konstateret rådgreb bl.a. i gulvkonstruktionen i ejendommen, da disse forhold var til stede på overtagelsesdagen, og da udbedringsomkostningerne oversteg 70.000 kr. Det kunne herefter ikke udelukkes, at der forelå mangler ved ejendommen, der kunne begrunde et krav mod B. Landsretten stadfæstede byrettens kendelse. I sin ansøgning om 3.-instansbevilling anførte B bl.a., at der forelå direkte modstridende praksis fra Vestre Landsret om det centrale spørgsmål i sagen - nemlig spørgsmålet, om der skal anlægges et formelt kriterium for vurderingen af, om der kan tilkendes sagsomkostninger efter retsplejelovens § 343, stk. 3, hvorefter det er afgørende, om der er udtaget stævning eller indgået forlig på baggrund af skønserklæringen, eller om der

<496>

skal foretages en materiel vurdering af, om skønserklæringen kan eller kunne danne grundlag for et krav mod B. Procesbevillingsnævnet meddelte B tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret bemærkede, at det forhold, at K som skønsrekvirent havde valgt ikke at anlægge retssag mod B, ikke i sig selv kunne begrunde, at K pålægges at betale omkostninger til B. Herefter og i øvrigt af de grunde, som landsretten havde anført, stadfæstede Højesteret landsrettens kendelse.

U 2001.2371 H.

3.3.4 (PBN 2000-22-1762 og 2000-22-1801)

Tilladelse til adciterede til særskilt anke af landsrettens sagsomkostningsafgørelse i en dom, hvor adciterede havde taget bekræftende til gemmele over for adcitantens påstand om at anerkende udfaldet af dommen i hovedsagen, hvilken dom imidlertid nu var anket til Højesteret?

S solgte sit parcelhus - først til køber 1 og siden til køber 2. Køber 1 anlagde sag ved landsretten som 1. instans mod S med påstand om, at S skulle anerkende at have solgt ejendommen til ham. Køber 1 anlagde endvidere adcitationssag mod køber 2 med påstand om, at køber 2 skulle anerkende ham som rette ejer, såfremt han fik medhold i hovedsagen mod S. Hovedsag og adcitationssag blev i medfør af retsplejelovens § 254 behandlet i forbindelse med hinanden. Køber 2 tog efter sin endelige påstand bekræftende til gemmele over for køber 1. Landsretten dømte S og følgelig køber 2 i overensstemmelse med køber 1's påstande. Landsretten bestemte, at S skulle betale 45.000 kr. og køber 2 35.000 kr. i sagsomkostninger til køber 1. S ankede dommen i hovedsagen til Højesteret. Køber 2 ansøgte Procesbevillingsnævnet om tilladelse til særskilt anke til Højesteret af landsrettens sagsomkostningsafgørelse i dommen i adcitationssagen for det tilfælde, at S måtte blive frifundet i ankesagen for Højesteret. Køber 1 ansøgte Procesbevillingsnævnet om tilladelse til særskilt anke af landsrettens sagsomkostningsafgørelser i dommen dels i hovedsagen mod S, dels i adcitationssagen mod køber 2. Procesbevillingsnævnet meddelte såvel køber 1 som køber 2 tilladelse til særskilt anke af landsrettens sagsomkostningsafgørelse i dommen i adcitationssagen. For så vidt angik køber 1's ansøgning i hovedsagen mod S meddelte Procesbevillingsnævnet afslag på tilladelse til særskilt anke af landsrettens sagsomkostningsafgørelse med bemærkning om, at landsrettens dom i denne sag var anket til Højesteret af S. Sagen blev hævet som forligt ved Højesteret.

Vestre Landsrets dom af 14. marts 2000 (3. afdeling, B-0905-98 og B-1864-98).

3.3.5 (PBN 2001-22-0200)

Sagsomkostninger i tre kumulerede sager, der blev forligt efter domsforhandlingen.

Et selskab S1 erhvervede en erhvervsudlejningsejendom fra selskabet S2 med overtagelse den 1. oktober 1995. Erhvervsen blev delvis finansieret ved S1's overtagelse af et eksisterende lån optaget i 1993 i finansieringsinstituttet F. I 1994 var lånevilkårene vedrørende forrentning blevet ændret bl.a. således, at rentetilskrivningen nu skete kvartalsvis bagud i stedet for kvartalsvis forud som oprindeligt aftalt. I de terminsopkrævninger, som F udstedte efter ændringen, fremgik det imidlertid fejlagtigt, at renten fortsat blev tilskrevet kvartalsvis forud, selvom man var overgået til at tilskrive rente kvartalsvis bagud. Inden overdragelsen af ejendommen i 1995 havde S2's ejer E forhandlet med A fra et interessentskab S3 om overdragelsen af ejendommen. Inden disse planer blev realiseret, afgik E ved døden. B, der var A's samarbejdspartner i S3, erhvervede ultimo 1995 anparterne i S2. Formentlig samtidig hermed blev købsaftalen om overdragelse af selskabets ejendom indgået mellem S2 og S1. Udarbejdelsen af anpartsoverdragelsesaftale, købsaftale og skøde, samt ekspeditionen af ejendomshandlen blev forestået af en advokat. Advokaten blev efter E's død indsat som direktør i S2. I forbindelse med udarbejdelsen af refusionsopgørelsen skete der en fejl, idet man foretog en forkert periodisering af renter på det indestående lån fra F. Fejlen var en følge af, at man ved periodiseringen lagde til grund, at renter blev tilskrevet kvartalsvis forud og ikke kvartalsvis bagud, som aftalt i 1994. Dette betød, at sælger, S2, blev godskrevet 981.845 kr. for meget i forbindelse med refusionsopgørelsen. S1's ledelse blev opmærksom herpå i 1998. S2 blev i 1998 begæret tvangsopløst og senere erklæret konkurs. I juli 1999 anlagde S1 sag mod F ved Sø- og Handelsretten med påstand om betaling af 981.845 kr., svarende til de fejlagtigt refunderede renter. Inden afslutning af skriftvekslingen i retssagen mod F anlagde S1 ved Sø- og Handelsretten medio december 1999 tillige selvstændig sag mod advokaten og ultimo december 1999 endnu en selvstændig sag mod S1 og A. Der blev afgivet processkrifter og afholdt retsmøde til afklaring af, om der var grundlag for kumulation af de tre sager. I oktober 2000 bestemte Sø- og Handelsretten, at S1's begæring om kumulation skulle imødekommes. På dette tidspunkt var skriftvekslingen i sagen mod F tilendebragt. Sagen blev domsforhandlet over 3 dage, og 6 personer afgav forklaring for retten. S1 havde afholdt positive udgifter til retsafgift med 36.970 kr. og vidnegodtgørelse m.v. med 8.240 kr., dvs. i alt 45.210 kr. Retten fremkom med skriftlig tilkendegivelse, og sagen blev

<497>

herefter forligt indenretligt ved, at alle sagsøgte undtagen A accepterede in solidum at betale 872.084,40 kr. til S1. A frifandtes. Som et led i forliget blev det overladt til retten med sædvanligt kæreforbehold at træffe afgørelse vedrørende sagsomkostninger. Retten besluttede, at de tre tabende sagsøgte in solidum skulle betale 50.000 kr. til S1. S1 skulle betale 20.000 kr. til A. Procesbevillingsnævnet meddelte S1 tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret bemærkede, at der ikke var oplyst forhold, der talte for, at sagerne mod de sagsøgte ikke kunne være anlagt under ét, og at det derfor måtte være S1's risiko, at sagerne efter deres fælles grundlag og indbyrdes forbindelse alligevel blev anlagt som tre sager. Spørgsmålet om sagsomkostninger skulle derfor bedømmes, som om der alene var anlagt én sag. Under hensyn til sagernes værdi og arbejdets omfang, herunder domsforhandlingens varighed, fandt Højesteret imidlertid, at det tilkendte sagsomkostningsbeløb skulle forhøjes med 30.000 kr., således at der tilkendtes S1 80.000 kr. i sagsomkostninger for Sø- og Handelsretten.

Sø- og Handelsrettens beslutning af 3. juli 2001 (H-0104-99, H-0141-99 og H-0155-99).

Højesterets kendelse af 7. marts 2002 (388/2001).

3.4 Skifte- og konkursretlige emner

3.4.1 (PBN 2000-22-1882)

Sagsomkostninger 5.000 kr. - sagsgenstand 15 mio. kr.

I 1994 blev Andelskassen A erklæret konkurs. Den 16. november 1999 stadfæstede skifteretten boretningsskabet, således at udlodning skulle finde sted efter ankefristens udløb (4 uger). En tidligere andels-haver og kreditor K ankede via sin advokat boopgørelsen på ankefristen sidste dag. I landsretten blev sagens værdi i retsafgiftsmæssig henseende opgjort til 15 mio. kr. svarende til boets aktiver pr. den 14. december 1999. Under sagsforberedelsen i landsretten blev K på et særligt forberedende retsmøde inden en nærmere angiven frist pålagt at udarbejde et processkrift med henblik på at få præciseret påstande og anbringender. På K's begæring forlængede landsretten fristen, men afslog herefter en yderligere begæring om forlængelse og fastsatte en ubetinget frist for afgivelse af processkrift. Da landsretten fortsat ikke modtog processkriftet, afviste landsretten anken ved dom og pålagde samtidig K - uden at afgørelsen blev nærmere begrundet - at betale 5.000 kr. i sagsomkostninger til konkursboet. Procesbevillingsnævnet meddelte konkursboet tilladelse til anke til Højesteret af landsrettens sagsomkostningsafgørelse. Konkursboets advokat oplyste under Højesterets behandling af sagen, at han i forbindelse med ankesagen havde anvendt 40 timer. Konkursboet nedlagde påstand om, at K tilpligtedes at betale 225.000 kr., svarende til et halvt, afrundet procedurosalær med tillæg af moms. Højesteret fandt, at sagsomkostningsbeløbet under hensyn til det for Højesteret oplyste om arbejdets omfang og karakteren af sagen, der blev indledt med en uforståelig ankestævning, burde forhøjes til 40.000 kr.

Skifteretten i Silkeborgs afgørelse af 16. november 1999 (Sks. 20.180/1992).

Vestre Landsrets dom af 15. juni 2000 (11. afdeling, B-2780-99).

Højesterets dom af 9. april 2002 (441/2000).

3.4.2 (PBN 2001-22-0038)

Sagsomkostninger i sag, hvor sagsøger på rettens opfordring hævdede sagen efter sagsøgtets død.

Et konkursbo K anlagde sag mod S med påstand om erstatning under henvisning til S' ansvarspådragende adfærd som direktør og bestyrelsesmedlem i det konkursramte selskab. S havde fri proces. Efter udveksling af processkrifter afgik S ved døden, og hans bo blev sluttet uden skiftebehandling og udlagt for begravelsesomkostninger, jf. dødsboskiftelovens kapitel 12. Efter henstilling fra landsretten hævdede K sagen, hvorefter landsretten bestemte, at K i sagsomkostninger skulle betale 35.000 kr. Beløbet skulle i medfør retsplejelovens § 334 betales til statskassen. Procesbevillingsnævnet meddelte K tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret udtalte, at sagen ikke havde kunnet gennemføres, efter at dødsboet var sluttet ved udlæg efter dødsboskiftelovens § 18. Dette var begrundelsen for, at K - efter henstilling fra landsretten - hævdede sagen. Højesteret fandt, at der under disse omstændigheder ikke var grundlag for at pålægge K at betale sagsomkostninger. Boets påstand om, at ingen af parterne skulle betale sagsomkostninger til den anden part eller statskassen, blev derfor taget til følge.

U 2001.2063 H.

3.4.3 (PBN 2001-22-0134)

Sagsomkostninger tilkendt den forkerte part.

Et konkursbo K nedlagde under en ved landsretten anlagt omstødel-sessag påstand om, at sagsøgte skulle betale 1.073.000 kr. Sagen blev forliget ved, at sagsøgte betalte 700.000 kr. med tillæg af renter til K. Landsretten bestemte, at K skulle betale 20.000 kr. i sagsomkostninger til sagsøgte. Landsretten afviste K's anmodning

<498>

om berigtigelse af afgørelsen. Procesbevillingsnævnet meddelte K tilladelse til kære til Højesteret. Landsretten oplyste over for Højesteret, at der i afgørelsen var indløbet en skrivefejl, men at der efter rettens opfattelse ikke var hjemmel i retsplejelovens § 221, stk. 1, til at foretage

den af K begærede rettelse af afgørelsen. Højesteret fandt, at sagsøgte til K skulle betale 30.000 kr. i sagsomkostninger, der fastsattes med udgangspunkt i forligsbeløbet på 700.000 kr.

Østre Landsrets beslutning af 30. april 2001 (1. afdeling, B-2899-00).

Højesterets kendelse af 5. juli 2001 (256/01).

3.4.4 (PBN 2000-22-1805)

Sagsomkostningsafgørelse i en sag, hvor staten både var sagsøger (Skatteministeriet) og »adcciteret« (Kulturministeriet).

Skatteministeriet anlagde i 1993 sag ved Sø- og Handelsretten mod konkursboet efter Bibliotekscentralen A/S om anerkendelse af Skatteministeriets samlede moms krav på ca. 17 mio. kr. for den selvejende institutions løbende modtagne offentlige tilskud på ca. 68 mio. kr. fra Kulturministeriet. Ved sagsanlægget forventede Skatteministeriet en dividende på 7,5 %, der dog senere opgjordes til forventelige 22-28 %. Boet nægtede at anerkende moms kravet. Boet anlagde i 1996 sag ved Østre Landsret mod Kulturministeriet som bevilgende myndighed med påstand om betaling af et beløb stort set svarende til Skatteministeriets fulde moms krav. Påstanden støttedes på, at de af Kulturministeriet ydede tilskud var eksklusive moms, hvorfor det var boets opfattelse, at Kulturministeriet skulle afholde momsen, såfremt Skatteministeriet fastholdt, at tilskuddene var momspligtige. Skatteministeriet hævdede sagen mod boet i 1999, hvorefter boet hævdede sagen mod Kulturministeriet. I sagen mod Kulturministeriet, hvor boet havde betalt 152.000 kr. i retsafgift, pålagde Østre Landsret boet at betale 275.000 kr. i sagsomkostninger til Kulturministeriet. I sagen mellem Skatteministeriet og boet blev Skatteministeriet af Sø- og Handelsretten tilpligtet at betale 575.000 kr. i sagsomkostninger, idet skifteretten bl.a. udtalte, at boets sagsanlæg mod Kulturministeriet havde været rimeligt og hensigtsmæssigt, hvorfor boet skulle have erstattet de 275.000 kr., som det var blevet pålagt at betale Kulturministeriet. Skatteministeriet kærede skifterettens kendelse til Østre Landsret. Landsretten fandt ligeledes, at boets sagsanlæg mod Kulturministeriet havde været rimeligt begrundet i Skatteministeriets sagsanlæg mod boet, og tiltrådte derfor, at boet skulle have godtgjort sine udgifter i forbindelse med sagsanlægget. Landsretten fandt dog ikke, at denne forpligtelse skulle omfatte mere end en refusion af de udgifter (retsafgifter og sagsomkostninger), som et sagsanlæg mod Kulturministeriet med påstand om friholdelse ville kunne begrunde. Landsretten nedsatte sagsomkostningerne til 300.000 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte boet tilladelse til kære til Højesteret. Boet nedlagde påstande om forhøjelse af det tilkendte omkostningsbeløb. Skatteministeriet nedlagde principal påstand om nedsættelse, subsidiært stadfæstelse af landsrettens afgørelse. Højesteret afviste Skatteministeriets principale påstand, fordi kære ikke var iværksat rettidigt. Højesteret tiltrådte, at sagsomkostningerne i sagen var blevet fastsat efter de af landsretten anførte principper. Højesterets flertal (to dommere) fandt imidlertid grundlag for at forhøje de tilkendte sagsomkostninger til 450.000 kr. Mindretallet stemte for at stadfæste landsrettens afgørelse.

Sø- og Handelsrettens kendelse af 17. december 1999 (P-0063-93). Østre Landsrets kendelse af 10. april 2000 (13. afdeling, B-0072-00).

Højesterets kendelse af 15. maj 2001 (424/2000).

3.5 Andet

3.5.1 (PBN 2000-22-1967)

Sagsomkostninger i sag om lejens størrelse anlagt af beboerrepræsentanter.

De 3 beboerrepræsentanter i en større beboelsesejendom gjorde indsigelse mod en af udlejer for samtlige beboelsesejemål i ejendommen varslet omkostningsbestemt lejeforhøjelse, hvorved lejen forhøjedes til 900,- kr. pr. m². Huslejenævnet godkendte lejeforhøjelsen (disens for 690 kr. pr. m²). Beboerrepræsentanterne indbragte i medfør af boligreguleringslovens § 43, stk. 2, huslejenævnets afgørelse for

boligretten med påstand om, at lejeforhøjelsen for samtlige beboelseslejemål blev nedsat i overensstemmelse med huslejenævnets dissens. Boligretten frifandt udlejer, der fik tilkendt 23.000 kr. i sagsomkostninger. Ved fastsættelsen af sagsomkostninger havde boligretten regnet med en sagsgenstand på ca. 280.000 kr., svarende til forskellen mellem den varslede leje pr. m² og den påståede leje pr. m² multipliceret med arealet af de 3 beboerrepræsentanters lejemål og derefter multipliceret med 5. Udlejer kærede omkostningsafgørelsen og gjorde bl.a. gældende, at sagsgenstanden var 4.218.000 kr., svarende til forskellen mellem den varslede leje pr. m² og den påståede leje pr. m² multipliceret med arealet af samtlige beboelseslejemål og derefter multipliceret med 5. Beboerrepræsentanterne bestred ikke sagsgenstandens

<499>

størrelse, men gjorde bl.a. gældende, at det ville medføre urimelige resultater, hvis beboerrepræsentanterne blev pålagt at betale omkostninger af andet end deres personlige interesse i sagen, kr. 280.000,-. Landsretten fandt efter sagens omfang og karakter ikke den sædvanlige beregningsmåde i lejesager anvendelig og forhøjede skønsmæssigt sagsomkostningerne til 35.000 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte udlejer tilladelse til kære til Højesteret af landsrettens sagsomkostningskendelse. Højesteret tiltrådte, at den sædvanlige beregningsmåde ved omkostningsfastsættelsen i lejesager ikke fandt anvendelse, hvorfor omkostningerne skulle fastsættes ud fra et skøn. Højesteret fandt ikke grundlag for at tilsidesætte landsrettens skøn, hvorfor Højesteret stadfæstede landsrettens kendelse.

U 2000.2381 Ø.

U 2001.1441 H.

3.5.2 (PBN 2000-22-2058)

Den omkostningsmæssige konsekvens af afvisning.

A og B påstod ejeren K af en landbrugsejendom tilpligtet at vedstå en erklæring om vederlagsfri jagt- og fiskeriret principalt som livsvarig, subsidiært som gældende for 30 år fra sagens anlæg. Ved byrettens dom blev K frifundet, og A og B blev pålagt at betale 10.000 kr. i sagsomkostninger til K. For landsretten frafaldt A og B deres principale påstand. Landsretten afviste sagen fra domstolene, med henvisning til at A's og B's påstande for byretten gik ud på opfyldelse af en erklæring, som K ikke på erklæringstidspunktet gyldigt kunne afgive, og som åbenbart tilsigtede at omgå den dagældende bestemmelse i jagtlovens § 3, hvorefter en jagtret højst kunne overdrages for 10 år ad gangen (dissens). Landsretten bestemte, at ingen af parterne skulle betale sagsomkostninger til den anden part for nogen af retterne. Procesbevillingsnævnet meddelte K tilladelse til anke til Højesteret af landsrettens sagsomkostningsafgørelse. Højesteret fandt ikke grundlag for at fravige hovedreglen i retsplejelovens § 312, stk. 1, I. led, jf. § 313, om, at den tabende part skal erstatte modparten de ham ved retssagen påførte udgifter. Det pålagdes A og B til K at betale 20.000 kr. i sagsomkostninger for byret og landsret og 10.000 kr. for Højesteret.

U 2002.54 H.

Byrettens og landsrettens afgørelse er trykt som U 2001.447 V.

3.5.3 (PBN 2000-22-2016)

Sagsomkostninger ophævet uden nærmere begrundelse.

I en sag, pådømt i medfør af færdselslovens § 112, om den erstatningsretlige ansvarsfordeling mellem de involverede forsikringselskaber i forbindelse med et færdselsuheld havde forsikringselskabet A påstået forsikringselskabet B dømt til at betale den fulde erstatning svarende til 186.000 kr., subsidiært et mindre beløb efter rettens skøn. B påstod frifindelse. Byretten dømte B til at betale A ½ erstatning. A ankede dommen til landsretten med påstand principalt som for byretten, subsidiært 2/3 erstatning. B påstod stadfæstelse, subsidiært betaling af et efter landsrettens skøn fastsat mindre beløb. Landsretten dømte i overensstemmelse med A's subsidiære påstand B til at betale 2/3 erstatning. Der var i begge instanser truffet bestemmelse om, at hver part

skulle bære egne sagsomkostninger. Omkostningsafgørelsen var ikke nærmere begrundet. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til særskilt anke af sagsomkostningerne til Højesteret. Højesteret bemærkede, at A sammenholdt med parternes nedlagte påstande for by- og landsret måtte anses for at være den vindende part. Højesteret fandt ikke grundlag for at fravige den almindelige regel, hvorefter den vindende part tilkendes sagsomkostninger, som fastsættes under hensyntagen til det vundne beløb, jf. retsplejelovens § 312, stk. 1, og § 316, stk. 1. Højesteret tilkendte A 25.000 kr. i sagsomkostninger.

Retten i Århus' dom af 3. november 1999 (13. afdeling, SS 9805153-13 og SS 9805154-13).

Vestre Landsrets dom af 28. september 2000 (B-2568-99).

Højesterets kendelse af 15. oktober 2001 (523/2000).

3.5.4 (PBN 2001-22-0073)

Omfatter sagsomkostninger i forliget sag advokatsalær i forbindelse med førelse af sagen for de administrative myndigheder forud for sagsanlægget?

I 1991 importerede A en brugt bil fra Tyskland. A betalte 16.000 kr. for bilen ekskl. registreringsafgift. Da A ønskede at indregistrere bilen på danske nummerplader, lod han bilen vurdere med henblik på betaling af registreringsafgift. Efter et længere administrativt sagsforløb, der strakte sig fra 1992-1998, hvor bilens værdi i første omgang blev fastsat til 53.000 kr., vurderede de administrative myndigheder bilens værdi til 43.000 kr. og dernæst 40.000 kr. På trods af fortsatte klager fra A afslog de administrative myndigheder yderligere nedsættelser. I oktober 1998 anlagde A sag mod Skatteministeriet S ved landsretten med påstand om, at S skulle anerkende, at bilens markedsværdi på vurderingstidspunktet ikke androg over 25.000 kr. Under landsrettens behandling af sagen blev der foretaget syn og skøn. Ifølge skønserklæring fra juli 2000 skulle bilen værdiansættes til 24.000 kr. I januar 2001 blev sagen efter en længere skriftveksling forliget, således at værdien af A's

<500>

bil blev ansat til 24.000 kr. med deraf følgende regulering af afgiften. Til brug for landsrettens omkostningsafgørelse fremlagde A en opgørelse over sine omkostninger, hvorefter han bl.a. havde haft en udgift på 129 advokattimer. Ca. halvdelen heraf var anvendt før sagens anlæg i oktober 1998 i forbindelse med førelse af sagen for de administrative myndigheder. A havde herudover afholdt udgifter til retsafgift og syn og skøn med i alt 33.262,50 kr. Landsretten udtalte, at der ikke kunne herske nogen tvivl om, at advokatarbejdet i sagen havde været betydeligt, og at der ikke var grundlag for at betvivle, at der havde været anvendt det anførte antal advokattimer. Landsretten kunne imidlertid ikke tage hensyn til det tidsforbrug, som advokaten havde haft i forbindelse med førelse af sagen for de administrative myndigheder forud for sagsanlægget. En vis forhøjelse af det sagsomkostningsbeløb, som ville være sædvanligt efter de vejledende takster, var dog velbegrunderet. På denne baggrund besluttede landsretten efter en samlet vurdering af sagens karakter og udfald samt arbejdets omfang, at S i sagsomkostninger til A skulle betale i alt 45.000 kr. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til kære til Højesteret. Højesteret udtalte, at der ved vurderingen af advokatsalæret skal tages udgangspunkt i sagens værdi, samtidig med at der tages hensyn til sagens karakter og forberedelsens omfang. På grund af det betydelige arbejde med sagen var det velbegrunderet at forhøje sagsomkostningsbeløbet i forhold til det beløb, sagens værdi førte til. Højesteret forhøjede herefter skønsmæssigt det samlede omkostningsbeløb til 60.000 kr.

Østre Landsrets beslutning af 6. marts 2001 (5. afdeling, B-2942-98).

Højesterets kendelse af 3. september 2001 (209/2001).

3.5.5 (PBN 2001-22-0191)

Sagsomkostninger i hævet arbejdsskadesag.

Efter at have arbejdet som syerske i sammenlagt 22 år måtte A i 1986 holde op med at arbejde på grund af smerter i nakke og skuldre. I juli

1995 blev nakke/skulder-lidelsen anmeldt til Arbejdsskadestyrelsen som en arbejdsskade. Den administrative behandling af anmeldelsen førte til, at Arbejdsskadestyrelsen den 10. april 1996 - efter flere gange at have genoptaget sagen - ikke fandt lidelsen omfattet af § 10, stk. 1, nr. 1, i arbejdsskadeforsikringsloven, idet det tidsmæssige kriterium for anerkendelse af lidelsen ikke var opfyldt. Den Sociale Ankestyrelse tiltrådte den 14. oktober 1996 Arbejdsskadestyrelsens afgørelse. I januar 1998 afviste Arbejdsskadestyrelsen at genoptage sagen. Herefter anlagde A's organisation som mandatar for A den 28. oktober 1999 sag mod Den Sociale Ankestyrelse med påstand om, at A's lidelser i nakke og skuldre skulle anerkendes som en arbejdsskade i medfør af arbejdsskadeforsikringslovens § 9, stk. 4. Det blev samtidig gjort gældende, at lidelsen var omfattet af lovens § 10, stk. 1, nr. 2, 2. led, og at vurderingen efter denne del af bestemmelsen burde være sket af egen drift på baggrund af den oprindelige ansøgning om anerkendelse af arbejdsskaden. Den Sociale Ankestyrelse gjorde gældende, at der hidtil alene var taget stilling vedrørende arbejdsskadeforsikringslovens § 10, stk. 1, nr. 1. Da der ikke var taget stilling vedrørende lovens § 10, stk. 1, nr. 2, 2. led, burde A begære sagen genoptaget med henblik på en vurdering heraf. A fulgte opfordringen og bad Arbejdsskadestyrelsen om at genoptage sagen. Den Sociale Ankestyrelse bad herefter om udsættelse af sagen ved landsretten, hvilket A ikke var indforstået med. I stedet ønskede A genoptagelsesansøgningen i Arbejdsskadestyrelsen sat i bero. Efter telefonisk henvendelse fra landsretten indvilligede A i, at retssagen blev udsat på Arbejdsskadestyrelsens afgørelse i genoptagelsessagen. Arbejdsskadestyrelsen anerkendte den 15. juni 2001 A's nakke/skulder-lidelse som en arbejdsskade efter arbejdsskadeforsikringslovens § 10, stk. 1, nr. 2, 2. led. På denne baggrund hævdede A sagen ved landsretten. Det blev samtidig overladt til retten at træffe afgørelse i spørgsmålet om sagsomkostninger. Landsretten besluttede, at A skulle betale 15.000 kr. i sagsomkostninger til Den Sociale Ankestyrelse. Procesbevillingsnævnet meddelte A tilladelse til kære til Højesteret, der ændrede landsrettens omkostningsafgørelse. Højesteret bemærkede, at da A efter sagens anlæg havde fået anerkendt sin lidelse som en arbejdsskade, fandtes Den Sociale Ankestyrelse - uanset at dette var sket i medfør af en anden bestemmelse i arbejdsskadeforsikringsloven - at burde betale 20.000 kr. i sagsomkostninger for landsretten.

Østre Landsrets beslutning af 26. juni 2001 (19. afdeling, B-3083-99).

Højesterets kendelse af 13. september 2001 (354/2001).

3.5.6 (PBN 2000-22-2115)

Sagsomkostninger i en sag, hvor sagsøgte blev frifundet som følge af sagsøgers passivitet.

Leasingselskabet F anlagde i 1996 sag mod en medkontrahent i en leasingkontrakt (L) og to kautionister K i anledning af leasingforholdets ophør. F påstod de tre sagsøgte dømt til in solidum at betale 623.308 kr., mens de sagsøgte påstod frifindelse. Af sagen fremgik, at F ved opsigelsen af engagementet den 19. april 1993 havde opgjort sit krav til ca. 490.000 kr., mens L heroverfor

<501>

havde opgjort kravet til ca. 70.000 kr. Landsretten fandt, at leasingkontraktens betalingsbetingelser var blevet misligholdt, men frifandt L og dermed også K med den begrundelse, at F med sin passivitet over for L's opgørelse og en række efterfølgende rykkerskrivelser havde givet L føje til at gå ud fra, at hans opgørelse var blevet accepteret. Under hensyn til at L og K ved deres adfærd havde medvirket til sagens komplicerede forløb, bestemte landsretten, at hver part skulle bære egne sagsomkostninger. Procesbevillingsnævnet meddelte L tilladelse til anke til Højesteret af landsrettens sags- omkostningsafgørelse. Højesteret fandt ikke, at der i forholdet mellem F og L forelå sådanne særlige omstændigheder, at der var grundlag for at fravige hovedreglen

i retsplejelovens § 312, stk. 1, og ændrede landsrettens omkostningsafgørelse til, at F skulle betale 35.000 kr. i sagsomkostninger til L.

Østre Landsrets dom af 1. december 2000 (7. afdeling, B-2970-96).
Højesterets dom af 15. februar 2002 (137/2001).

1. Efter retsplejelovens § 371, stk. 1, (3. instans anke i civile sager) og § 585, stk. 1, (3. instans kære i fogedsager) er det alene principiel-kriteriet, som er afgørende for, om appel bør tillades. Efter § 368, stk. 2, § 962, stk. 3, jf. stk. 2, og § 966, stk. 1 (2. instans anke i civile sager og 2. og 3. instans anke i straffesager) og § 973 (3. instans kære i straffesager) gælder foruden principiel-kriteriet, at tillige »særlige grunde« kan føre til appeltilladelse. Efter § 389, stk. 2, og § 391, stk. 2, (2. instans kære af henholdsvis særskilte sagsomkostningsafgørelser og bestemmelser i domme om sagsomkostninger), § 584, stk. 2 (2. instans kære i fogedsager) og § 584 a, stk. 2, (2. instans kære af sagsomkostningsafgørelser i fogedsager) gælder alene kriteriet »særlige grunde«.
2. Procesbevillingsnævnet blev oprettet ved lov nr. 390 af 14. juni 1995 om ændring af retsplejeloven. Loven trådte i kraft den 1. januar 1996.